

ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ НА ПРАВОТО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА

КАЗУС

ДЕЛТА ДАЙНАМИКС

„Делта Дайнамикс“ е мултинационално дружество в областта на енергетиката, което е получило разрешително за изграждане на мащабна електроцентрала за производство на електроенергия от приливите и отливите на територия, която попада в рамките на „Натура 2000“, в обща речна делта, граничеща с две държави членки на ЕС: Солара и Нордика. Делтата е изключително важно местообитание на мигриращи птици, включени в списъка на Директивата за птиците (2009/147/ЕО), както и за застрашени видове риби, защитени по силата на Директивата за местообитанията (92/43/ЕИО).

Разрешителното е издадено въз основа на оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), направена от „Делта Дайнамикс“, според която проектът ще има „минимално и локално“ въздействие върху защитените видове и местообитания. Това обаче е оспорено от местни неправителствени екологични организации в Солара и Нордика, които се позовават на независими научни изследвания и изразяват опасения, че ще се стигне до значително нарушаване на екосистемата на делтата, включително повишено ниво на утаяване, промени в нивата на соленост и потенциална вреда за защитените видове. Те твърдят, че в ОВОС не е направена адекватна оценка на въздействието на проекта върху цялата зоната от „Натура 2000“, както се изисква от член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията.

Две години след началото на проекта прогнозите на НПО започват да се сбъдват. Данните от съответните наблюдения показват значителен спад в популациите на защитените видове птици и риби. Повишената мътност на водата затруднява птиците при намирането на храна и пречи на размножителния процес, а променените в течението се отразяват неблагоприятно върху местата за размножаване на рибите. Също така натрупването на седименти е довело до повишен риск от наводнения в близките крайбрежни общини. След като провежда собствено разследване, агенцията за околната среда на Солара стига до заключението, че електроцентралата е основният причинител на екологичните щети и че въздействието на проекта не е било правилно оценено във връзка с целите за опазване на зоната от „Натура 2000“. Агенцията иска „Делта Дайнамикс“ незабавно да прекрати дейността си и да приложи коригиращи мерки.

„Делта Дайнамикс“ твърди, че дружеството е спазило всички изисквания във връзка с разрешителното, включително Директивата за ОВОС (2011/92/ЕС, изменена с 2014/52/ЕС) и че наблюдаваните промени в околната среда са в рамките на диапазона на естествените промени. Дружеството също така твърди, че щетите се дължат отчасти и на селскостопанския отток от Нордика, който се е увеличил през последните години. Нордика обаче отхвърли това твърдение, като заявява, че

оттокът е в рамките на законовите ограничения и в съответствие с Рамковата директива за водите (2000/60/ЕО).

Солара започва съдебно производство срещу „Делта Дайнамикс“ с искане за пълно отстраняване на екологичните щети, включително демонтиране на съоръжението и възстановяване на делтата до първоначалното ѝ състояние в съответствие с принципа „отстраняване на щетите при източника“. В допълнение, Солара иска обезщетение за икономическите загуби, нанесени на местните рибари и крайбрежни общности, в съответствие с Директивата за екологичната отговорност (2004/35/ЕО).

Въпроси:

1. В този случай как трябва да се тълкува принципът на предпазните мерки, съгласно Директивата за местообитанията, предвид различните научни оценки на въздействието на проекта върху зоната от „Натура 2000“? По-конкретно, как следва да се тълкува „целостта“ на зоната?
2. До каква степен „Делта Дайнамикс“ трябва да носи отговорност за екологичните щети с оглед на Директивата за ОВОС и евентуалното отражение на селскостопанския отток от Нордика, който би попаднал в обхватното поле на Рамковата директива за водите? Как се прилага принципът „замърсителят плаща“ съгласно Директивата за екологичната отговорност?
3. Какви мерки следва да се обмислят за „отстраняване на щетите при източника“ в тази сложна екосистема, особено в контекста на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците и как следва да се разпределят разходите, като се имат предвид разпоредбите на Директивата за екологичната отговорност?
4. Как следва да се подходи към трансграничния характер на екологичните щети и каква роля следва да играе сътрудничеството между Солара и Нордика, особено в светлината на задълженията по Рамковата директива за водите?
5. Каква е ролята на Директивата за оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) за гарантиране прилагането на принципа на превенцията и имало ли е евентуални недостатъци в първоначалната ОВОС, особено по отношение на оценката на въздействието върху зоната от „Натура 2000“?
6. Как може концепцията за „кумулятивния ефект“ по смисъла на Директивата за ОВОС и Директивата за местообитанията да бъде ефективно интегрирана в процесите на вземане на решения в областта на околната среда?
7. Как да бъде постигнат баланс между икономическите интереси на дружеството и задълженията на държавите членки за опазване на околната среда, като се вземат предвид специфичните изисквания на Директивата за птиците, Директивата за местообитанията, Рамковата директива за водите, Директивата за ОВОС и Директивата за екологичната отговорност?

КАЗУС ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРИНЦИПИТЕ НА ПРАВОТО НА ЕС В ОБЛАСТТА НА ОКОЛНАТА СРЕДА

DELTA DYNAMICS - Решение

Това не са окончателни "решения", а по-скоро информирани тълкувания, които да насочат дискусията на съдиите.

Разглеждане на конкретните въпроси:

1. "Целостта" на зоната от "Натура 2000" следва да се тълкува широко, като обхваща екологичната структура, функцията и целите на опазването на зоната. Ако съществува риск от значително нарушаване на целостта, дори при научна несигурност, проектът следва да бъде спрян или променен. Тежестта на доказване, че няма да настъпят вреди, се носи от изпълнителя на проекта.
2. Delta Dynamics трябва да носи отговорност за щетите, дори ако за тях са допринесли селскостопанските води. Директивата ELD предоставя рамка за определяне на отговорността и разпределяне на разходите. Степента на съответствие с Директивата за ОВОС ще окаже влияние върху определянето на отговорността.
3. Мерките трябва да се съсредоточат върху възстановяването на естествения режим на потока в делтата, премахването на седиментите и възстановяването на местообитанията на защитените видове. Разходите следва да се поемат предимно от Delta Dynamics, като е възможно да бъдат финансирани и от други източници, ако е приложимо.
4. Солара и Нордика трябва да изготвят съвместен план за управление на делтата, включващ мониторинг, възстановяване и обмен на информация. Рамковата директива за водите осигурява рамка за това сътрудничество.
5. Първоначалната ОВОС вероятно е имала недостатъци при оценката на кумулативните въздействия и въздействията върху обекта от "Натура 2000". Директивата за ОВОС изисква задълбочена оценка на потенциалните въздействия, включително на дългосрочните и трансграничните въздействия.
6. Кумулативните въздействия следва да бъдат оценени, като се вземат предвид комбинираните въздействия на приливната електроцентрала

и други дейности в делтата. Мониторингът и моделирането могат да помогнат за идентифицирането и оценката на тези въздействия.

7. Законодателството на ЕС дава приоритет на опазването на околната среда, особено в обектите от Натура 2000. Икономическите интереси не могат да оправдаят нарушаването на целостта на защитените местообитания. Специфичните изисквания на Директивата за птиците, Директивата за местообитанията, Рамковата директива за водите, Директивата за ОВОС и Директивата за екологичната отговорност трябва да се спазват стриктно. "Наложителни причини от първостепенен обществен интерес" се тълкуват много стриктно от Съда на ЕС. Съдът ще търси много високи стандарти за доказване, че не е възможно друго решение. Балансирането на тези задължения изисква внимателно обмисляне на алтернативни решения и мерки за смекчаване на последиците.

Прилагани основни принципи и директиви на ЕС в областта на околната среда:

- **Принцип на предпазливостта (Директива за местообитанията):**
 - Като се има предвид потенциалната възможност за значително увреждане на обект от Натура 2000, принципът на предпазливост изисква предпазлив подход. Ако има несигурност относно въздействията, са необходими защитни мерки.
 - Член 6, параграф 3 от Директивата за местообитанията е практическото приложение на този принцип.
- **Принцип "замърсителят плаща" (Директива за екологичната отговорност):**
 - Delta Dynamics, като оператор, носи отговорност за всички екологични щети, причинени от нейния проект.
 - ELD е инструментът за прилагане на този принцип.
- **Коригиране при източника:**
 - Усилията за възстановяване трябва да се насочат приоритетно към първопричината за щетите, а именно въздействието на приливните растения върху екосистемата на делтата.
 - Това е тясно свързано с директивите за местообитанията и птиците, тъй като защитените видове и местообитания трябва да бъдат възстановени.

- **Принцип на превенция (Директива за ОВОС):**

- Преди да бъде одобрен проектът, е трябвало да бъде направена задълбочена ОВОС, която да идентифицира и смекчи потенциалните въздействия.
- Ефективността на Директивата за ОВОС е от решаващо значение за предотвратяването на екологични щети.

- **Трансгранично сътрудничество (Рамкова директива за водите):**

- Тъй като делтата на реката обхваща две държави членки, сътрудничеството е от съществено значение за ефективното управление и възстановяване на околната среда.
- РДВ насърчава това сътрудничество.